

EEN ANDER LEVEN

JULIEN SANDREL BIJ UITGEVERIJ CARGO

De droomlijst

Julien Sandrel

Een ander leven

Roman

Vertaald door
Annelies Kin

2020
AMSTERDAM

Het gedicht van Marguerite Yourcenar op p. 152, *Gij zult nooit weten* (*Vous ne saurez jamais*), is vertaald door J.C. Ebbinge Wubben.

Cargo is een imprint van Uitgeverij De Bezige Bij, Amsterdam

Copyright © 2019 Calmann-Lévy

This book is published by arrangement with

Literary Agency Wandel Cruse, Paris

Copyright Nederlandse vertaling © 2020 Annelies Kin

Oorspronkelijke titel *La vie qui m'attendait*

Oorspronkelijke uitgever Calmann-Lévy, Parijs

Omslagontwerp bij Barbara

Foto auteur Pascale Lourmand

Vormgeving binnenwerk Perfect Service, Schoonhoven

Druk Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 031 7790 8

NUR 302

uitgeverijcargo.nl

Aan mijn ouders.
Aan mijn broers.

*Ik wilde over de dood schrijven, maar het leven kwam
tussenbeide, zoals gewoonlijk.*

– Virginia Woolf

Is het denkbaar dat heel mijn leven terug te voeren is op die ene dag?

Die dag was de mooiste, de vreselijkste, de meest bepalende. Scheppend en verwoestend tegelijk. Hij bracht in één ondraaglijke ruk de hete adem van het leven en zijn grootste tegenpool op mijn weg.

Die dag heb ik doorstaan. Ik heb er nooit over gepraat. Met niemand.

De herinneringen blijven echter. Schrijnend. Meedogenloos. Maar de wonden zijn geheeld. Gehecht. Het heeft tijd gekost voordat ik weer schoonheid kon zien. Voordat ze zich eindelijk losmaakte van die afschuwelijke beelden die zich bij elke oogwenk aan mij bleven opdringen.

Tot op de dag van vandaag blijft mijn hart – wat kan het anders? – erop hameren dat ik heb gedaan wat moest.

Vergeef me.

I
JAREN

I

Mijn leven

‘Zeker, meneer. Dat komt zeker in orde. Mijn beste wensen voor uw echtgenote.’

Ik hang ongelovig op. Wat een ouderwetse formulering – een relikwie uit de vorige eeuw die niemand meer gebruikt, behalve ik dan.

Ik praat als een oudje, leef als een oudje en praat met oudjes. Ik *ben* oud. Oud en alleen, dat vat mijn leven goed samen.

Maar waarom begin ik niet gewoon bij het begin?

Ik heet Romane. Ik ben negenendertig jaar en huisarts, gespecialiseerd in hypochondrie met paranoïde trekjes. Een heel uniek specialisme dat ik voor eigen gebruik houd, mijn patiënten kunnen gerust zijn. Ik woon in Parijs, mijn geboortestad – zo’n gewoontedier ben ik. Ik reis zelden, omdat ik bang ben voor elk voertuig waarmee je meer dan tien kilometer ver kunt komen. In een auto stappen is een beproeving voor mij. Om maar te zwijgen over treinen, schepen en vliegtuigen. Ja, ik ken de statistieken, één crash op de twaalf miljoen vluchten, je hebt minder kans om te sterven bij een vliegtuigongeluk dan om de lotto te winnen. Een weetje dat mij de stuipen op het lijf jaagt, want er mogen dan geen massa’s lottowinnaars zijn, ze bestaan wel degelijk. Ik ga zelden op reis, omdat ik bang ben voor

spinnen, slangen, stekende en bijtende insecten en voor alle andere kriebelbestjes, voor malaria, knokkelkoorts, chikungunya, hondsdolheid en vogelgriep, en omdat ik bang ben door een maffiabende te worden ontvoerd, ver van een topziekenhuis een hartaanval te krijgen of door uitdroging te sterven aan een ordinaire dysenterie.

Sinds kort nemen mijn paniekaanvallen vervelende proporties aan. Dwangmatige proporties, volgens sommigen – onder wie mijn psycholoog. De laatste zes maanden lijd ik aan hyperventilatie. Zodra ik ook maar een beetje stress heb of denk dat er gevaar dreigt, moet ik in een papieren zakje ademen om weer rustig te worden. Je ziet het tafereel vast al voor je: bij de groente- en fruitafdeling van de supermarkt op de hoek zit naast de courgettes – herkomst: Frankrijk – een vrouw naar lucht te happen, omdat ze per ongeluk een rotte vrucht heeft aangeraakt en meent dat ze binnen een uur zal bezwijken aan een bacteriële infectie. Die vrouw ben ik. Ik verander elke dag een paar keer in een hijgend hondje, en de papieren Air France-zakjes zijn mijn trouwste metgezellen. Mijn vriendin Melissa is door een ongelukkig toeval lijnpilote en dus mijn officiële leverancier.

Oud, alleen, hypochondrisch, belachelijk.

Ik had er 'lelijk' bij kunnen zetten, maar dan zou ik liegen. Elke dag krijg ik lichamen voor mijn neus die ik dankzij mijn latexhandschoenen in alle veiligheid onderzoek, en ik weet heel goed dat ik over het mijne niets te klagen heb. Maar ik hou nu eenmaal niet van mijn lichaam. Dus verberg ik het onder neutrale kleren.

Ik ben bescheiden, bijna onzichtbaar. Dat stellen de mensen op prijs. De mensen, niet de mannen. De enige man in mijn leven is mijn vader. Hij heeft mij in zijn eentje opge-

voed en beschermd. Ik heb altijd het pad gevolgd dat hij voor mij baande en zes maanden geleden woonde ik nog bij hem. Zoveel hou ik van mijn vader. Op het verstikkende af. Volgens mijn psycholoog is mijn hyperventilatie gewoon het lichamelijke signaal dat ik ruimte nodig heb, afstand van mijn vader. 'Frappant hoe je ademhalingsproblemen samenvallen met je beslissing om alleen te gaan wonen, niet?' hield hij me voor. Hij heeft vast gelijk, temeer omdat mijn ademhaling niet beter wordt, ondanks mijn verhuizing. Nu ik bijna veertig jaar ben, heb ik besloten zonder mijn vader te leren leven. Ik heb de trossen losgegooid. Mijn psycholoog verzekert me dat het de juiste beslissing is. Dat het tijd werd.

Het werd tijd, maar het is te laat. Zo laat dat mijn vader zich er niet rustig bij kan neerleggen. Ik heb natuurlijk geprobeerd hem uit te leggen dat normale mensen die een normaal leven leiden hun ouders drie keer per jaar zien en hen elke maand een of twee keer bellen, en dat het bij ons zo ver niet hoeft te komen. Dat we al van onder één dak wonen naar apart wonen kunnen gaan, en van 24 uurstoezicht op mijn doen en laten naar één telefoontje per week. Dat ik hem vele jaren van hormonale ups en downs en andere buien bespaar, dat hij tevreden zou moeten zijn, toch? Nee, natuurlijk niet. Voor mijn vader is deze grote ommezwaai in ons dagelijks leven onbegrijpelijk en onaanvaardbaar.

De laatste maanden praat hij niet meer tegen me dan strikt noodzakelijk is. Alsof ik een mokkend kind van vijftien voor me heb dat teleurgesteld is omdat het zijn lievelingsspeeltje kwijt is. Eerst deed zijn reactie mij pijn. Ze was te hard, te drastisch. Vervolgens heb ik haar aanvaard. Nu denk ik dat deze tijdelijke afstand tussen ons noodzake-

lijk is. Dat die gezond is voor ons allebei. Het zal mijn vader tijd kosten om de nieuwe situatie te aanvaarden, maar dat komt wel. Zodra hij de schok te boven is, wordt onze band vast weer normaal. Weer zoals vroeger. En mijn ademhaling ook.

Ik besef dat dit klinkt alsof ik het over een verbroken liefdesrelatie heb. *Meisje toch, het is erg met jou gesteld. Dit is je vader, er is geen verbroken relatie, het gaat om een gezonde afstand. Adem, Romane. Adem.*

Oud, alleen, hypochondrisch en zielig, maar aan de betere hand. Of dat is tenminste de bedoeling.

*

Na een telefoontje met een patiënt gun ik mezelf een paar minuten om een glas water te drinken en mijn gezicht op te frissen. Het is een bloedhete dag vandaag. Ik heb de onaangename indruk in een hamam vast te zitten, maar dan zonder de massage en de oosterse gebakjes. Ik houd een papieren zakje binnen handbereik, want de klamheid benauwt me. Mijn kleren plakken, mijn patiënten plakken en mijn handschoenen plakken. Vanochtend zeiden ze op de radio dat het vandaag achtendertig graden zou worden. Een record voor Parijs, zelfs voor een vijftiende juli. Mijn vakantie begint eind deze week, en ik weet nog steeds niet wat ik ga doen. Ik vind niets angstaanjagender dan met mezelf te worden geconfronteerd – en het is ondertussen wel duidelijk wat een angstaas ik ben. Maar ik kan niet anders dan vakantie opnemen: Parijs loopt bijna leeg rond deze tijd van het jaar, de praktijk openhouden is zinloos. Om de bakoven die de hoofdstad nu is te ontvluchten houd ik mezelf voor

dat rust mijn immuunsysteem zal aanzwengelen, wat mooi meegenomen is.

Hemeltjelijef, wat is het heet! Ja, zo praat ik. In mijn hoofd zeg ik: Verdomme, ik ga aan de schijterij door die klotehitte, maar die gedachte smelt weg voor ze over mijn lippen komt. Ik heb een ventilator gekocht voor mijn praktijk en een voor mijn slaapkamer. Vannacht kwam ik maar niet in slaap – leve de nationale feestdag. Door de open ramen hoorde ik het aangeschoten geruzie van die zuipschuiten op de hoek, en de waangedachte dat er elk moment iemand met slechte bedoelingen kon opduiken liet me niet los. En dat terwijl ik op de vijfde verdieping woon: het risico op indringers is dus erg beperkt, op de gemene dubbelganger van Spiderman na dan. Toch was ik niet gerust. Ik schrok meermaals badend in het zweet wakker. Het komt erop neer dat vandaag zo'n dag is waarop iedereen beter uit mijn buurt kan blijven. Zo formuleer ik het in mijn hoofd – alsof ik iemand die me op de zenuwen werkt wel eens een lesje zal leren. In werkelijkheid ben ik hopeloos beleefd vandaag, zoals altijd.

Ik trek een laatste keer mijn blouse van mijn zweterige rug en maak de deur open. Mevrouw Lebrun – een zeventigjarige dame met zulk pikzwart haar dat het verwarrend is en zo'n perfect gebit dat het verdacht is – komt mijn praktijk binnen.

Ze is al heel lang mijn patiënte, en volgens mijn vader een kennis van hem: toen hij nog als bewaker in het park van Buttes-Chaumont werkte, kwam hij haar regelmatig tegen, herinner ik me. Op een bepaald moment verdacht ik hen ervan dat ze elkaar veel beter kenden dan ze wilden toegeven.

Mevrouw Lebrun, gewoonlijk zo rad van tong, gaat zwijgend zitten. Haar stilzwijgen verbaast me. Verontrust me.

‘Lieve Romane, we moeten praten.’

Mevrouw Lebrun staart me aan met haar kleine, donkere ogen. Ze houdt de handtas op haar schoot krampachtig vast. Haar gezicht staat gesloten. Zo heeft ze me nog nooit aangekeken.

Ik weet het nog niet, maar mevrouw Lebrun bereidt zich voor om in te grijpen in mijn levensloop.

Binnen een paar minuten zal niets nog hetzelfde zijn. Nooit meer.

Met mij alles goed

Mevrouw Lebrun is altijd duidelijk, helder, precies. *De aard van het beestje, lieve Romane, je kent me.* Ik ken haar in elk geval goed genoeg om te weten dat ze oprecht aardig is. Niet zo'n vrouw die roddels rondbazuïnt of toespelingen maakt zonder eerst na te denken over de gevolgen. Geen wonder dat ik een rilling door me heen voel gaan als ze omzichtig vraagt of alles goed is met mij. Mijn lichaam staat op scherp.

'Jazeker, met mij alles goed. Maar ik ben de dokter hier, eigenlijk moet ik dat aan ú vragen. Hoe kan ik u helpen?'

Ik probeer mijn verwarring te verbergen door geforceerd opgeruimd te doen. Mevrouw Lebrun haalt diep adem en kijkt mij in de ogen.

'Ik ga er niet omheen draaien, lieve Romane. Je weet dat ik een zwak voor jou heb. Je weet ook dat ik geen kinderen heb en... Je hebt altijd een... bijzonder plekje in mijn hart gehad.'

Ze zwijgt. Te lang. Door mijn geschifte, paranoïde aard beeld ik me de vreselijkste dingen in. Mevrouw Lebrun staat op het punt me rampzalig nieuws te vertellen; mevrouw Lebrun is terminaal ziek. Toegegeven, ze ziet er patent uit, maar ik weet als geen ander hoe geniepig een ziekte kan zijn.

'Romane, ik ben vorig weekend in Marseille geweest.'

Ik denk bij mezelf: *wat heb ik daarmee te maken, mevrouw*

Lebrun, met uw tripje naar Marseille? Maar natuurlijk houd ik mijn mond. Ze gaat verder.

‘Mijn zuster heeft haar heup gebroken en ik ging bij haar op bezoek. Ze ligt in het ziekenhuis. In het Nord-ziekenhuis...’

‘Wat erg voor uw zuster. Het komt vast allemaal heel snel weer goed. Ze is nog jong, toch? Maakt u zich geen z...’

‘Mijn zuster is het probleem niet, Romane, zij wordt wel weer beter. Het probleem ben jij.’

Mevrouw Lebrun, die me abrupt in de rede valt? Ze is niet in haar normale doen.

‘Ik vrees dat ik u niet begrijp... Over welk probleem hebt u het?’

‘Romane, ik heb je gezien. In Marseille. Ik was naar beneden gegaan om in het winkeltje van het ziekenhuis een tijdschrift te kopen, toen ik je zag binnenkomen.’

Hemeltjelijf, mevrouw Lebrun heeft ze niet allemaal op een rijtje.

‘Ik was verbaasd. Omdat je vader niet had gezegd dat je naar Marseille moest. Maar vooral omdat...’

‘Vooral wat, mevrouw Lebrun?’

‘Vooral omdat... je je had verkleed. Je droeg een rossige pruik en een jurk – wat te diep uitgesneden naar mijn smaak, maar goed, dat soort jurken ligt tegenwoordig in de winkels. Dus heb ik je stilletjes gevolgd. Ik moest het weten.’

‘Mevrouw Lebrun, waar hebt u het toch over? Ik heb nog nooit een voet in Marseille gezet, en afgelopen zaterdag zat ik thuis een Amerikaanse serie te bingewatchen. U hebt vast iemand gezien die op mij leek, en toen hebt u dit vreemde verhaal bedacht, dat moet het zijn... Hoe voelt u zich? Hebt u op dit moment last van hoofdpijn?’

‘Romane, meisje, hou me niet voor het lapje. Ik mag dan oud zijn, maar ik ben niet dement. Het gaat heel goed met mij, dank je. Kon ik maar hetzelfde van jou zeggen... Als je maar weet dat... Als ik je met iets kan helpen, wat dan ook, dan ben ik er voor je. Ik heb natuurlijk niets tegen je vader gezegd. Ik zal zwijgen als het graf.’

Mevrouw Lebrun leek echt van streek. Doodongerst over mij.

‘Dit is al te gek. Ik weet niet wat voor verhaal u over mij gefantaseerd hebt, maar echt, het gaat helemaal prima met mij. Maakt u zich alstublieft niet druk over mij, daarvoor heb ik mijn vader al.’

‘In vredesnaam, Romane, ik heb je toch gezien! Aan de andere kant van Frankrijk, zodat niemand het te weten zou komen! Ik ben je gevolgd, en ik heb gezien dat de dokter je in zijn praktijkruimte binnenliet. Ik heb gezien hoe ernstig hij keek, hoe je moest hoesten. Ik heb op je gewacht. En een halfuur later zag ik je in tranen uitbarsten, met je medisch dossier onder je arm. Je zette je zonnebril op om te verbergen hoe ontredderd je was. Het leek wel alsof je in trance was. Je vertrok halsoverkop. Toen ben ik naar de deur van de praktijkruimte gelopen en heb ik het opschrift op het naambordje gelezen...’

Ik begrijp geen jota van wat mevrouw Lebrun me vertelt. Ik voel een paniekaanval opkomen. Mijn ademhaling wordt jachtig.

Ze merkt het, ze staat op en legt haar hand op mijn schouder. Ze aarzelt een laatste keer en vermant zich dan.

‘Romane, waarom had je een afspraak met het hoofd van de afdeling Longgeneeskunde van het Nord-ziekenhuis?’

Daarop raakte ik de draad van het gesprek kwijt. Ik begon te dagdromen.

Omdat mevrouw Lebrun me met alle geweld ervan wilde overtuigen dat ik wel degelijk ziek was, gaf ik mijn verzet maar op. Ze moest weg, mijn praktijk uit, en wel zo snel mogelijk. De hitte vloog me aan. Ik kreeg geen lucht. Ik moest in mijn zakje ademen, maar niet in haar bijzijn: ik ging haar geschifte hypotheses echt niet staven met feiten en concrete beelden. Dus bedankte ik haar, en zij beloofde nog eens dat ze niets tegen mijn vader zou zeggen. Dat het tussen ons bleef. Terwijl ze me nogmaals op het hart drukte dat ik op haar kon rekenen, duwde ik haar naar de uitgang.

Zodra de deur achter haar dichtviel, liet ik me op de grond zakken. Het duurde ruim tien minuten voordat mijn ademhaling weer normaal werd.

De laatste vier consulten raffelde ik in minder dan een uur af. Ik hield mijn werkdag voor bekeken. Mijn concentratie was ver te zoeken, ik moest naar huis. Om na te denken.

Mevrouw Lebrun heeft een ontredderde vrouw gezien – en ik was het niet, want ik weet precies waar ik vorige zaterdag uithing. Hemeltjelijf, door die hele poppenkast van dat getikte oudje begin ik onzin uit te kramen – ik was het niet, punt uit, geen verantwoording nodig. Alleen ís mevrouw Lebrun niet gek, dat is het 'm nou juist. Haar stelligheid heeft me van streek gemaakt, want er leek niets mis met haar geestesvermogen. Eén detail uit haar verhaal laat me maar niet los. Ze had het over een rossige pruik. Ik heb al bruin haar sinds ik een tiener was, maar van nature heb ik

rood haar. En volgens mij heeft mevrouw Lebrun me nooit met rood haar gekend. En nee, natuurlijk ben ik niet de enige roodharige vrouw ter wereld, natuurlijk heeft mijn vader het met haar misschien over mijn eigen haarkleur gehad. *Het is toeval of een verzinzel, Romane, niet meer dan dat.*

In de loop van de avond focust mijn geest op de haarkleur van die vrouw uit Marseille en zo vormt zich langzaamaan een hypothese. Die al even excentriek als fascinerend is. Wat als die vrouw familie van mij is? Dat zou een zekere gelijkenis kunnen verklaren. Wat als ik dankzij die nieuwsgierige mevrouw Lebrun eindelijk een familielid kon leren kennen van de tak waarover mijn vader nooit wilde praten, en waarmee hij na mama's dood alle contact heeft verbroken?

Het overlijden van mijn moeder. Dat verklaart zonder enige twijfel mijn rare kronkels, mijn angsten en die van mijn vader, en het verklaart mijn eenzaamheid, mijn ongezonde relatie met hem die ik zo slecht los kan laten, mijn leven, mijn niet-leven.

Mijn moeder stierf toen ik pas een jaar was.

Op de meest tragische manier. Terwijl ze mij redde.

Ik heb geen enkele herinnering aan haar en die wintermiddag. Misschien zijn er ergens, in een van mijn hersenkronkels, indrukken of gewaarwordingen vastgelegd? In elk geval niets bewust. Daar was ik nog veel te klein voor.

Mijn vader heeft altijd gezegd dat het mooi weer was, die dag. Dat dat wel moest, 'voor de laatste dag van een godin'. Dat het gewoon niet anders kon. Sindsdien heb ik een irrationele afkeer van de zon op koude dagen in Parijs. Haar stralen zijn messen die me doorboren en eindeloos mijn moeders dood weerkaatsen. Hoewel mijn fatalistische vader er altijd op heeft gehamerd dat er niets aan te doen was,

dat het 'gewoon stom toeval' was, heb ik me altijd verantwoordelijk gevoeld. Zij heeft haar leven voor mij gegeven. Als ze mijn wandelwagen niet ijlings een snelle zet richting trottoir had gegeven, zou ik dood zijn geweest. Van toen af aan al is mijn psycholoog dat kwellende schuldgevoel uit de weg aan het ruimen. Na al die jaren therapie is het tijd om door te gaan met mijn leven. Maar ik kan het niet. Op foto's zie ik hoe zonnig, hoe mooi en hoeveel *beter dan ik* mama was, en dan denk ik toch weer dat ze een langer leven verdiende.

Mijn vader heeft toen al zijn hoop, aandacht en liefde op mij gericht. Daarom heb ik het er zo moeilijk mee echt onafhankelijk te worden. We zijn altijd een gezinnetje van twee personen geweest. Mijn vader heeft de bladzijde van het verleden radicaal omgeslagen. Ik heb niet één keer een oudoom of -tante ontmoet, helemaal niemand.

En nu stelt mevrouw Lebrun alles plotseling in een nieuw licht. Een ander licht. Vermoedelijk ongegrond, maar wie weet? Als ik het niet check, kom ik er nooit achter. De kans is groot dat ik verre familie heb; ik ben niet uit de Heilige Geest geboren, ondanks de voornamen van mijn ouders. Marie en Joseph. Als kind dacht ik dat ze me vast Jezus zouden hebben genoemd, als ik een jongen was... Was ik daar even mooi aan ontsnapt!

Maar ik dwaal af. Terug naar de kwestie die me niet loslaat, sinds mevrouw Lebrun haar verhaal deed: ik wil die vrouw ontmoeten. Ik moet dit uitpluizen. Er het mijne van weten.

Ik ga languit op bed liggen. Doe geen oog dicht.

Mevrouw Lebrun heeft me uit mijn tent gelokt. Wat zij in mij wakker heeft gemaakt, is meer dan puur nieuwsgierig-